

Suðurlandi, 7. nóvember 2025

Efni: Umsögn Háskólafélags Suðurlands um frumvarp til laga um breytingu á lögum um opinbera háskóla, nr. 85/2008 (háskólasamstæða). Mál nr. S-219/2025.

Háskólafélag Suðurlands telur það vera jákvætt skref að drög að frumvarpi um breytingu á lögum um opinbera háskóla sem heimilar háskólum að stofna háskólasamstæðu séu komin fram og kynnt í samráðsgátt stjórnvalda. Markmiðin með stofnun Háskólasamstæðu HÍ styður vel við verkefnið um þróun örnáms á háskólastigi og auðveldar samræmingu. Verkefnið um þróun örnáms myndi jafnframt styðja við að ná markmiðum Háskólasamstæðu Háskóla Íslands og Háskólans á Hólum með því að nýta styrkleika skólanna í þróun sérhæfðs örnáms á háskólastigi sem styður við kjarnaatvinnugreinar á landsbyggðinni.

Háskólafélag Suðurlands og Háskólinn á Hólum hófu samstarf fyrr í haust um þróun sérhæfðs örnáms á háskólastigi sem styður við atvinnugreinar á Suðurlandi. Námsleiðir sem kenndar eru við Háskólann á Hólum á sviði ferðamálafræði, hestafræði og lagareldis tengjast kjarnaatvinnugreinum á Suðurlandi og Háskólafélag Suðurlands er lykilaðili í að byggja upp aðgengi að háskólanámi á Suðurlandi og að vera tengiliður við sveitarfélög, atvinnulíf og samfélagið.

Niðurstaða vinnufundar sem haldinn var með fulltrúum Háskólans á Hólum, Háskólafélagi Suðurlands, SASS og atvinnugreina leiddu til niðurstöðu um að mikil þörf er á fjölbreyttu, stuttu og sveigjanlegu námi á háskólastigi, þ.e. örnámi sem endurspeglar fræðasvið Háskólans á Hólum og styður við atvinnugreinar á Suðurlandi. Verklegr kennsla og staðlotur eru sérstaklega mikilvægar fyrir atvinnulífið, ekki einungis til að skapa tengsl heldur til að færa nýja þekkingu inn í fyrirtækin. Sveigjanleiki felst jafnframt í því að námskeið verði utan háannatíma atvinnugreina í samráði við atvinnulífið.

Mat á þörf er tvíþætt: Annars vegar er mikið af fagfólki á Suðurlandi sem hefur starfað lengi án formlegrar menntunar en hefur áhuga á styttri námsleiðum sem hægt er að taka í fjarnámi með staðlotum. Staðlað raunfærnimat til námseininga ætti að vera, eftir þörfum, liður í slíkum námsleiðum. Örnám gæti síðan verið hvati til frekara náms á háskólastigi.

Hins vegar er eftirspurn eftir, frá fyrrum nemendum Háskólans á Hólum sem starfa á Suðurlandi, að uppfæra þekkingu sína vegna hraðrar þróunar í tækni og nýjungum í atvinnugreinunum.

Háskólafélag Suðurlands telur að háskólasamstæða sem hefur það m.a. að markmaði að efla tengsl háskóla og atvinnulífs og auka tækifæri til nýsköpunar með öflugra aðildarháskóla á landsbyggðinni eins og Háskóla Íslands á Hólum, sé mikið framfaraskref í íslensku háskólasamfélagi.

Háskólafélag Suðurlands er hluti af Samtökum Þekkingarsetra sem sinna háskólaþjónustu á landsbyggðinni. Við myndun Háskólasamstæðu Háskóla Íslands mun Stofnun rannsóknasetra Háskóla Íslands flytjast til Háskóla Íslands á Hólum. Sterkari tenging þekkingarsetra við Stofnun rannsóknarsetra HÍ og Háskólans á Hólum eykur möguleika á framboði náms á landsbyggðinni sem leiðir til aukinnar staðbundinnar verðmætasköpunar og styður við sérfræðistörf í byggðum landsins. Á Suðurlandi mun ferðaþjónusta, atvinnugreinar tengdar íslenska hestinum og fiskeldi/landeldi njóta hag af þessum tengingum.

Næstu skref í samstarfi Háskólans á Hólum og Háskólafélags Suðurlands er að setja upp verkefni til eins árs þar sem þróað verður verklag við gerð stuttra og sveigjanlegra örnámsleiða á háskólastigi í samstarfi við atvinnugreinar, þar sem byggt er undir sérfræðistörf og aukna verðmætasköpun í staðbundnum atvinnugreinum.

Um er að ræða pilot verkefni með mikið nýnæmi sem hæglega væri hægt að yfirfæra yfir í aðra landshluta og styðja þannig við eflingu staðbundinna atvinnugreina í gegnum samstarf háskóla, þekkingar- og rannsóknasetra og atvinnulíf.

Til að tryggja framvindu og gæði þarf að ráða sameiginlegan námsþróunar-/verkefnisstjóra við Háskólann á Hólum sem myndi vinna með sérfræðingum í háskólasamfélaginu, Háskólafélagi Suðurlands sem og öðrum þekkingar- og rannsóknasetrum, atvinnulífi og sveitarfélögum.

Í verkefninu verður m.a. stuðst við skýrslu „Microcredentials in a Nordic perspective“ sem kom út í nóvember 2024 undir hatti Nordic Network for Lifelong Learning ([Nordisk Netværk for Livslang Læring - NLL](#)). Í skýrslunni er lögð áhersla á fimm þætti sem þarf að ígrunda og hafa til hliðsjónar við þróun á örnámi.

- **Nemendur** – Hvernig tryggjum við aðgengi, leiðsögn og viðurkenningu námsins.
- **Háskólar** – Hvernig tryggjum við gæðaviðmið háskóla.
- **Atvinnulíf** – Hvernig tryggjum við trúverðugleika á viðurkenningu námsins um að koma til móts við þarfir atvinnulífsins.
- **Stjórnvöld** – Hvernig tryggjum við að örnámið falli innan þess ramma sem stjórnvöld setja um örnám.
- **Samfélagið** – Hvernig tryggjum við að örnám geti orðið það hreyfiafl til að efla seiglu svæða með aukinni menntun og þekkingu.

Við mat á árangri verður stuðst við þætti sem taldir eru mikilvægir við mat á árangri:

- Samráði og gagnsæi
- Raunfærnimati og skýrum námsleiðum
- Skýrum staflanleika námskeiða og námseininga
- Traustum gæðakerfum

Nánari lýsing á hverju skrefi hefur verið útbúin auk þess sem þarfagreining hefur verið undirbúin. Deildir Háskólans á Hólum munu bera faglega ábyrgð á náminu.

Háskólafélag Suðurlands fagnar því áformum um eflingu Háskólans á Hólum samhliða uppbyggingu Háskólasamstæðu Háskóla Íslands sem leið til öflugs og sveigjanlegs náms, landsbyggðinni til heilla.

F. h. stjórnar Háskólafélags Suðurlands,

Ingveldur Sæmundsdóttir

Framkvæmdastjóri

Til upplýsinga.

Háskólafélag Suðurlands er félag í eigu 14 sveitarfélaga og SASS á Suðurlandi. Hlutverk félagsins og tilgangur er að auka búsetugæði og styrkja efnahag á Suðurlandi með því að reka þekkingarnet á Suðurlandi sem felur m.a. í sér að miðla háskólanámi í samvinnu við háskóla, móta endurmenntun sem hæfir atvinnulífinu, á eigin vegum eða í samvinnu við aðra.

Háskólafélag Suðurlands er tengiliður háskóla inn á Suðurland og starfrækir háskóla- og fjarnámsþjónustu fyrir nemendur á Suðurlandi. Félagið tekur jafnframt þátt í mótun nýsköpunarumhverfis og frumkvöðlastarfs og er með nemendaaðstöðu sem nýtist nemendum, frumkvöðlum og rannsakendum. Kjarni starfsseminnar er að stuðla að góðum tengslum við háskóla landsins og hvetja íbúa til frekara háskólanáms, með netnámi/fjarnámi eða staðarnámi.